

TORONTÁL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre	120 dinár
Félévre	60 dinár
Hegyedévre	30 dinár
Egy óra	10 dinár

Egyes szám ára fél dinár

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP

Feliról szerkesztő: Dr. MARA JENŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Obilježeva (Zépolva) utca 1.
Szerkesztőség telefonszáma 21
Kiadóhivatal telefonszáma 21
MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐ ÉS
ÜNNEPEK UTÁNI NAPOK KIVÉTELELVEL.

Veliki Beeskerek, 1922.

LI. évfolyam, 104. szám.

Szerda, május 10.

Kumanudi nyilatkozik az új állami kölcsönről.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —
Beograd, máj. 8.

Dr. Kumanudi pénzügyminiszter visszaérkezett Genuából és már át is vette a rezortját. Elsősorban hozzálátott az állam külföldi kölcsönére vonatkozó ügy befejezéséhez. A pénzügyminiszter beogradi újságírók kérelmére az állam kölcsönéről és a genuai konferenciáról nyilatkozott. Kumanudi egyebek közt kijelentette, hogy az állam kölcsönére vonatkozó ügy számai mult évi londoni és párisi utazásaira vezethetők vissza. A miniszter még annakidején készítette elő a terepet a kölcsön megkötéséhez. Munkájának eredménye abban nyilvánult meg, hogy az állam több oldalról kapott kölcsönre vonatkozó ajánlatokat mérlegelje. Azonban a kormány legmegfelelőbbnek ítélte az amerikai százmillió dolláros ajánlatot.

A genuai konferencia menetére és eredményére vonatkozólag dr. Kumanudi kijelentette, hogy a közönség a hírlapok útján már értesült az egyes szekciók politikai, gazdasági és pénzügyi tárgyalásairól.

Ami pedig az SHS államot érdekli, az az Olaszországgal való viszony. Dr. Ninesity miniszter egyik beszédjében azt mondta, hogy a politikai jellegű kérdések mellett különleges feladata is volt és pedig, hogy megvalósítsa a rapallói szerződés foganatosítását. Dr. Ninesity jószándékkal ment Genuába, azonban a szerződés foganatosítása kérdésében nehézségekkel találkozott.

A király esküvője.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —
Beograd, máj. 8.

A király esküvője körüli előkészületek előrehaladott stádiumban vannak. A beogradi székesegyházban megkezdették a díszítéseket, melyeket előreláthatólag 25-ére befejeznek. A Topesiderben is nagy munka folyik, itt egy hatalmas tribünt emelnek, melynek díszhelyét a királyi pár fogja elfoglalni. A tribün építésének költségei 260 ezer dinárt emésztenek fel.

Ma este a miniszterelnökségi palota nagytermében ülést tartott az ünnepségeket rendező bizottság. Az ülésen megállapították az esküvő részletes és végleges programját.

A kisentente sem írja alá az orosz memorandumot.

Páris, máj. 8.

Lengyelország és a kisentente tegnap értesítették a francia kormányt, hogy az oroszoknak átadott memorandumról visszavonják aláírásukat, ha Franciaország és Belgium nem járulnak hozzá az emlékirathoz. Japán ugyanilyen nyilatkozatot tett.

Páris, máj. 8.

Hivatalos körökből jelentik az orosz memorandum kérdésével kapcsolatban, hogy a különböző államok a memorandumot azért írták alá, mert kompromisszumra számítottak.

Páris, máj. 8.

A reggeli lapok genuai jelentései rendkívül pesszimistikusak.

A „Petit Parisien“ Lloyd George

és Barthou tegnapi beszélgetésével kapcsolatban arról értesül, hogy Anglia valószínűleg maga fogja a tanácskozások megszakitását javasolni. A „Matin“ szerint Lloyd George fájjalja, hogy Franciaország Anglia elé helyezte Belgiumot. A „Journal“ konstatálja, hogy a franciák és angolok között előállott ellentéteket semmiféle diplomáciai ügyesség nem tudta elsimitani.

Nehéz a miniszteriumokat beszüntetni, ha — egyszer megvannak!

— A „Torontál“ beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Beograd, máj. 8.

A nemzetgyűlés május tizedikén délután kezdi meg üléseit. A szkupstina első ülésén több bizottságot fognak választani és azután sorra kerülnek a törvényelőkészítő bizottság által előterjesztett javaslatok. Dr. Ribár házelnök értesítette a kormányt, hogy elharit magát minden felelősséget azért, hogy az állam központi vezetéséről szóló törvényjavaslat nem kerül a május tizediki nemzetgyűlés napirendjére. Ez a törvényjavaslat azért nem tárgyalható, mert a kormány még nem terjesztette be a törvényjavaslat módosított szakaszát, amely megállapítja a miniszteriumok létszámát. A minisztertanács ugyanis több ízben foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy mely miniszteriumok volnának megszüntetendők, de ebben az ügyben nem tudott megállapodásra jutni. A kormányzópártok egymás között megállapodtak abban, hogy megszüntetendők és az igazságügyi miniszteriumhoz esato-

landó a vallásügyi. A posta- és távírdaminiszterium a közlekedésügyi miniszteriumba olvadna, míg az agrárminiszterium a földművelésügyi miniszterium kiegészítő részét képezne. Legtöbb szó esik a szociálpolitikai miniszterium teljes beszűntetésére vonatkozó javaslat körül. A demokrata miniszterek ellenzik az agrár miniszterium beszűntetését. Hasonlóképpen nincs döntés az egészségügyi, továbbá az erdészeti és építészeti miniszteriumok megszüntetésére nézve. Egyébként mind a két kormányzópárt megállapodott abban, hogy lehetnek tárcanélküli miniszteriumok és hogy ukázzal beszűntethetők az államtitkárok állásai is.

A pártkörök élénken foglalkoztatja a választójogi törvényjavaslat kérdése is. A radikális és demokrata-párti képviselők valószínűleg megállapodnak abban, hogy elfogadják Marinkovity Voja törvényjavaslatát, természetesen a megfelelő módosításokkal.

TÖZSDE

Május 8.

Beograd. Valuta: Lei 51-25, Husz dináros arany papirban 20-35.

Devizák: London 302, Páris 610, Genf 1336, Milano 355, Prága 133, Berlin 2375, Wien 08225, Budapest 920.

Zürich. (Nyitás.) Berlin 175, New-York 518, Milano 2765, Prága 995,

Budapest 68, Zagreb 190, Varsó 13, Wien 6 és egynegyed, bélyegzett 6 és fél.

Budapest. (Zárlat.) Napoleon 3005, Dollár 775, Francia Frank 7075, Márka 260, Lira 4100, Osztrák korona 875, Rubel 47 és fél, Lei 548, Szokol 1497, Svájci frank 14950, Dinár 1090, Lengyel márka 18.

Devizák: London 3475, Berlin 261, Milano 4125, Páris 1025, Prága 1490, Svájc 14050, Wien 875, Zagreb 273, Newyork 778.

A vasutasok fizetés-emelést kérnek.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —
Beograd, máj. 8.

Beogradból jelenti tudósítónk: A vasutasszövetség Beogradban ülést tartott, amelyen a vasutasok anyagi helyzetét tárgyalták. Az ülésen részt vett Setyero Szlavko dr. bánati nemzetgyűlési képviselő is. Az értekezleten azt határozták, hogy közbenjárnak a kormánynál a vasutasok fizetésének megjavítása érdekében.

Genua után Prága?

Prága, máj. 8.

A „Wenkov“ írja, hogy nézete szerint a Genua után Prágában összehívandó konferencia eredménye még a genuainál is valószínűtlenebb, mert ugy a franciákra, mint az oroszokra nézve aligha lesz a prágai levegő olyan hatással, hogy lecsillapítsa és kibékítse őket.

Három lehetősége van a béke megmaradásának.

A „Torontál“ tudósítójának távirata.

Budapest, máj. 8.

Bethlen miniszterelnök vasárnap Debrecenben az egységes párti jelöltek érdekében nagy politikai beszédet mondott, amelyben Magyarország jövő külpolitikai irányát szegezte le. Az érdekes beszédben többek között ezt mondotta:

„Meggyőződésem, hogy eredményes külpolitikát Magyarországon addig nem lehet folytatni, amíg a mai pártpolitikai viszonyok fennállanak. Külpolitikánk célja, hogy helyreállítsuk a magyar nemzet egyenjóságát más nemzetekkel. Ezt csak úgy érhetjük el, ha harmoniában maradunk azon törekvésekkel, amelyek Európában a békét akarják megteremteni. Erre három lehetőség van. Az egyik az, ha megmarad a győzők direktóriuma — de akkor Európa tönkremegy! A másik a lefegyverzés és az igazságos béke. A harmadik, hogyha a hatalmak áttérnek az egyensúly politikájára. Meggyőződésem szerint azok, akik az igazságos béke és a lefegyverzés felé törekednek az egyensúly politikáját mint atout játszákat ki azokkal szemben, akik a direktoriumot akarják fenntartani.

Amikor az új Európa van kialakulóban, új békefeltételekről tárgyalnak, ne járjunk kézigránáttokkal, mert lerontjuk saját politikánk minden sánszait“.

Zenei széljegyzetek.

Aki átélte élete közepét, igazat fog nekem adni, ha azt állítom, hogy a nők egészen másképpen néznek ránk, ha a harminc felé közeledünk s másképpen, ha elhagyjuk az ötvenet. (Ez nem akar szemrehányás lenni szülővárosom hölgyvilágával szemben, hiszen a megállapított tény inkább a józólásukról tesz tanúságot.) Egy nő van, aki semmiféle viszonyok között nem változik, akit alig-alig érint a közjog, nemzetiségi, vagyoni vagy a kor kérdése s ez a fehér holló a Musica asszony. Azalatt a két hét alatt, amit Beeskereken töltöttem, éppúgy mosolygott felém mint egykoron, wie einst im Mai...

Hozzáértők azt állítják, hogy a nők csak azokat kedvelik, akik őket szeretik. Azt hiszem, igazuk van. S Zene önagsága is főleg arra mosolyog, akinél meg van győződve arról, hogy erre a mosolyra áhítozik, hogy ez boldoggá, szebbé teszi az életét. Talán ezért mosolygott rám két héten keresztül állandóan. Aki nem lakik állandóan egy helyen, jobb perspektívából nézi a történeteket. Meg akarom tehát állapítani, hogy a beeskereki zenei élet örvendős lendületet vett.

A Torontál referendáiból tudom, hogy orosz művészek itt nagy sikert arattak. De én ezuttal nem is annyira az itt megforduló idegen művészekről akarok megemlékezni, mint azokról a lelkes zenészekről és énekesekről, akik tehetségükkel és ambíciójukkal elérték azt, hogy zenei életéről Beeskereken komolyan lehet beszélni.

Két hangversenyen vettem részt, melynek sikerében a helyi erőknél volt jelentékeny részük. Az a három hölgy, akit mult esütörtökön zsufolt terem hallgatott és tapsolt, teljes rokonszenvünkre méltó. Kolozs Janka érzéssel teli, különösen a portamentóban megkapó hegedűjátékára ma is szívesen gondolok vissza, pedig azóta a Sztójannovity Péter érett művészetében nyönyörködtem. Kolozs Janka játéka nagy zenei intelligenciára enged következtetni s ha arra lehet birni, hogy másokat is tanítson, meggyőződésem szerint nyereséget jelentene a város zenei életére. Jakabffy Margit pompás zongorajátéka szintén kellemesen lepett meg, pedig a rossz hangszer, amely rendelkezésre állott, aligha emelte tudása érvényesülését. Nem akarnék holmi olesó dicsőhinnuszokba belefogni s a két fiatal hölgyről azt állítani, hogy tökéletes, kiforrott művészetet nyújtanak. Nem is erről van most szó. De mindketten azon az uton haladnak, hogy művésznő válhatik belőlük, ha technikájukat tökéletesítik, tudásukat elmélyítik. Csak örülhetek nekik, hogy itt működnek. Külön elismerésem akarom kifejezni Edelman kisasszonynak. Régen hallottam precízebb és diszkrétebb kíséretet, olyat mely nem érvényesülni, de az előadót támogatni és emelni akarja.

Igaz örömem tellett a két énekesnőben, kit alkalmam volt megismerni. Sohn kisasszony bájos színpadi alakja már maga is a siker felét jelenti. Ha kellemes hanganyaga kellő iskolázásban fog részesülni, a fiatal hölgy bátran léphet a művészi pályára. Még értékebb anyag felett rendelkezik P. Lenhardt uró. **Nem tagadom, hogy Cound Ave** Mária-ja, melyet tőle szombat a plébánia-templomban hallottam, nagyobb élvezetet nyújtott, mint a

Május 9-én bezárják a genuai konferenciát?

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Páris, máj. 8.

A tegnapi nap legfontosabb eseményének Lloyd George tegnapi hangulatváltozását tartják, aki eddig legjobban bizott a konferencia sikerében.

Lehetséges, hogy kedden, május 9-én bezárják az értekezletet és néhány hónapra elnapolják. A közbeső időben pénzügyi szakértő bizottságot küldenek Oroszországba.

Genua, máj. 8.

Barthou ma a francia újságírók tiszteletére adott reggelin kijelentette, hogy Franciaországnak egyáltalán nem szándéka az értekezlet meghiusítása. Ha a konferencia mégis eredménytelen lesz, azért nem

lehet Franciaországot vádolni, mert a döntés inkább az oroszok kezében van. A memorandum csak a minimumát jelenti annak, amit az oroszoktól követelni kell. Nem arról van szó, hogy vajjon Franciaország Belgiumot támogatja-e Angliával szemben, vagy Angliát Belgiummal szemben. Franciaország tárgyalagos okok alapján állt Belgium mellé.

Nekem az a benyomásom — fejezte be Barthou, — hogy az értekezlet jelen pillanatban vége felé közeledik. Befejezése az oroszoktól függ. A szovjetdelegáció dolga, hogy igent vagy nemet mondjon. Igen és nem között közepet nincsen.

Genua, máj. 8.

Angol körökből származó hírek szerint Franciaország, Oroszország és Belgium meg fognak egyezni, hogy esetleg nemzetközi pénzügyi delegációt küldenek Oroszországba. Ezen idő alatt az értekezlet profoma folytathatja munkáját. Ez azonban semmi esetre sem jelentené a tárgyalások végleges megszüntetését, hanem csak néhány havi megszakítását. A belgák és franciák magatartásáról olyan hír terjedt el, hogy hajlandók volnának hozzájárulni az Oroszországban lévő polgárai magántulajdonainak olyan formulázásához, amely az angolországi 90 éves birtoklást venné alapul. Ezzel a megoldással a belgák állítólag megvolnának elégedve. Lloyd George azonban kijelentette, hogy a memorandumon nem lehet változtatni, meg kell várni reá az oroszok válaszáig.

Az olasz körök mindent elkövetnek, hogy a konferenciát megmenték, a helyzet azonban annyira fenyegető, hogy erre nem sok remény van.

Már megint a kéményseprés!

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, máj. 8.

Több ízben foglalkozott a „Torontál” azokkal a visszaélésekkel, melyek a helybeli kéményseprő ipar terén felburjánzottak. Ugyanis mielőtt a fellebbezés alatt álló tarifa ügyét a felsőbb hatóság elintézte volna, a kéményseprők már saját felelőségükre derűre-borura szedték be azokat a díjakat, melyeket ők saját maguk állapítottak meg. Így például a városi hatóság februári közgyűlésén huszonnégy koronát állapított meg kéményenkint, ezzel szemben a kéményseprők legnagyobb része már ez előtt is ennek az összegnek a négyszeresét szedte: mert hiszen méltóztatnak tudni, hogy az állam is négy egy arányban váltotta be a koronát. Mennyi bajt okoz nekünk még ez a szerencsétlen négyes szám.

Mint hogy a „Torontál” több ízben figyelmeztette a közönséget és több ízben lekötölte a kéményseprő tarifát, állandó harcok folytak a kéményseprők és a közönség között. Ez annyira ment, hogy az utóbbi

időben kéményseprő számlát már senki sem fizet. Ebből kifolyólag járt ma Aleksity Bogolyub polgármesternél egy különös kiállítás. Kocsent Pál kéményseprő segédei, számszerint öten, panasszal jöttek ma a polgármesterhez, munkaadjuk, Kocsent Pál ellen. A panasz szerint Kocsent már hónapok óta rendetlenül fizeti alkalmazottait, két-három hét óta pedig egyáltalában sem adott nekik, hanem azzal az igen elmés móddal akarta behajthatatlan és jogtalanul magas összegre kiállított számláit behajtani, hogy fizetesképpen átadta őket nekik, hogy ők hajtsák be. A segédek megpróbálkoztak ezzel is, minthogy életfenntartásukhoz kell a pénz, a közönség azonban természetesen nekik sem fizette a helytelenül kiállított számlákat.

A segédek arra is kérték a polgármestert, minthogy Kocsent teljesen illetéktelenül elfoglalta a Kocsent-féle megüresedett kéményseprői kerületet, a város vegye el tőle és adja át nekik.

Dinorah nagy áriája, melynek óriási nehézségekkel teli koloratúrája a világ legelső csillagának az énektudását is próbára teszi. Nem szeretnék félreértetni. A megjegyzésem csak azt jelenti, hogy Penzáné ma még nem érejt meg a Dinorahra: Viszont mint dalénekesnő nagyszerűen érvényesítette pasztózus, nagyterjedelmű szopránhangját, mely a felső kvintben cseng legszebben.

Másfél évtized óta nem hallottam a beeskereki filharmonikusokat. Örömmel látom, hogy azt a szép

munkát, mit Ripka Armin harminc évvel ezelőtt megkezdett, derék fia Imre nem folytatja dicstelensül. Kevés vidéki város dicsekedhetik ilyen jól vezetett, kifogástalanul együtt működő zenekarral. A zenekedvelő közönség azonban ne feledkezzék meg arról, hogy kellő anyagi eszközök nélkül a legjobb zenészek s a legodaadóbb karnagy sem nyújthatnak tökéleteset.

Zenei életünkről szólván, nem akarnám hallgatással mellőzni a róm. kath. plébánia-templom ének-

karát. A májusi ajátatosságok alatt alkalmam volt néhány pompásan összevágó kórust hallani. Weninger József, kinek, mint halom, szintén a fia a segítő társa, nagyon szép sikerre mutathat.

A rómaiak azt vallották, hogy a fegyverek zöreje alatt hallgatnak a muzsák. Ha zenei életünk fellendüléséből szabad ilyen messzeható következtetéseket levonnunk, akkor elérkeztek a béke, a szeretet, a megértés szebb, áldásthozó napjai.

— j —

HIREK

Eljegyzés. Nedelykov Danicát (Bavaniste) eljegyezte Mijatov Mija királyi államügyész (Veliki Beeskerek).

A király Beogradban. Beogradból jelentő tudósítók: Aleksander király öfélége ma éjjel az expresszettel visszatért Párisból Beogradba.

Uj nikkeldinárok. Beogradból jelentő tudósítók: A pénzügyminiszter elhatározta, hogy rövid időn belül új nikkeldinárokat bocsájt forgalomba.

A Magyar Földrajzi Társaság jubilál. A Magyar Földrajzi Társaság vasárnap délelőtt diszgyűlés keretében ünnepelte meg fennállásának ötvenedik évfordulóját. A diszgyűlésen a magyar tudományos világ legkiválóbbjai és a külföldi egyetemek képviselői vettek részt.

A Torontál-Temesi Kéményseprők Egyesülete Beeskereken lapot indított „Kéményseprők Lapja” címen. A lap megindításának célja a kéményseprőknek szervezkedésre való felhívása, a kéményseprő ipar átszervezése, az általános kötelező kéményseprés életbeléptetése és a kéményseprő iparnak közrendészeti irányba való intenzív fejlesztése. Az első példány május harmadikán jelent meg. Felelős szerkesztő Aug. Bozsidár.

Az újságíró-bábra, amely május huszonhetedikén este lesz a Kaszinóban, nagyban fojynak az előkészületek. A bál május huszadikáról huszonhetedikére kellett elhalasztani, mert a „Nemet Kulturbund” a Kaszinó termeit az orosz uségek javára rendezendő előadás céljára május huszadikára lefoglalták. A bál rendezésége állandó permanenciában van és a meglepetések egész rajával fog szolgálni a bál közönségének.

Öngyilkosság vagy veletlen szerencsétlenség. Araeson tegnap a 35-ös számú örház előtt Tiszaparra egy férfihullát sodort a víz. A csendőrség megállapította, hogy a holttest Terecsik Ferenc 50 éves petrovoszelói napszámossal azonos, aki már tizenöt nappal ezelőtt eltiint lakásáról. Terecsik feleségétől azzal vett búcsút, hogy átmenő Novi Becsejre, azóta azonban nem tért vissza. Az orvosok szerint vagy öngyilkosság, vagy vigyázatlanságból eredő szerencsétlenség történhetett, mert a hullán külső erőszak nyomát nem találták. A leletet bejelentették a beeskereki királyi ügyészségnek, mely a temetési engedélyt megadta.

A magyar kormány a szlovenszói birtokszekvesztrálások ellen. A magyar kormányhoz — miként budapesti tudósítónk jelenti — több panasz érkezett magyar állampolgárok szlovenszói birtokainak szekvesztrálása miatt. A panaszok szerint a földbirtoktörvény nem ad jogot olyan intézkedésekre, mint amilyeneket a prágai kormány egyes földbirtokosokkal szemben követ. A magyar kormány a beadott panaszokat megvizsgálta és azokat jogosnak találván, a Népszövetségnek ujonnan intervenálni fog a szlovenszói birtokelkobzások ügyében.

A becskerekai ez évi második országos vásárt május 19., 20. és 21-én tartják meg. A vásár első napján szarvasmarhát, birkát és malacot lehet felhajtani, a második és harmadik napon lóvásár és mind a három napon áruvásár lesz. A városi hatóság egyúttal figyelmezteti a közönséget, hogy a vásár első napja előtt felhajtott állatokat nem engedheti be a vásártérre és hogy a vásáron az összes felhajtott állatról marhalevelet kell felmutatni.

Herczeg Ferenc képes irodalmi hetilapja, az Új Idők 19. számába Bónyi Adorján és Illy János elbeszélést, Szederkényi Anna elmés eszevegést, Szmracsányi Anna érdekes divatlevelet, Falu Tamás verset, Csathó Kálmán regényt irt. Számos időszéri kép és fejlec mellett közli az Új Idők Pierre Benoit szenzációs regényének a Sóstónak folytatását, valamint a szerkesztő úzeneteinek és a szépségápolásnak népszerű rovatát. Az Új Idők előfizetési ára negyedévre 25 dinár, mely összeg a Magyar Általános Hitelbank suboticiai fiókjá utalható át.

Szerencsétlenség egy boszniai mecsében. Serajevóból jelentik: A Serajevóval szomszédos Srdenica városkában szombaton megrázó szerencsétlenség történt. Az ottani török mecsét erkélye istentisztelet ideje alatt leszakadt és maga alá temette a hívőket. A romok eltakarítása két óra hosszat tartott. A katasztrófa folytán három személy meghalt, tizennyolc pedig súlyosabb könnyebb természetű sebesüléseket szenvedtek.

Átutalásokat és csekk kiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — **Wien, Prága, Budapest, Berlin, Temesvár,** valamint a többi külföldi piacra újból eszközöl a **Nagybecskerek Takarékpénztár,** Veliki Beeskerek, Korona-szálló épület. Telefon 16. szám.

Megfejtették a bolsevisták titkos táviratát a cári családnak meggyilkolásáról.

Hogyan szeretné Csicserin félrevezetni az amerikai közvéleményt. — Szokoloff vizsgálóbíró lerántja a leplet a bolsevisták manőveréről.

— A „Torontál” párisi tudósítójától. —

Páris, május 8.
Csicserin egy amerikai újságíró előtt a minap megerősítette, hogy egyedül Miklós cárt ölték meg — a moszkvai kormány tudta nélkül — és minden valószínűség szerint a nagyhercegnők most Amerikában tartózkodnak. Csicserin hivatalos jellegű nyilatkozatával szemben a párisi Opinion hasábjain érdekes cikket közöl Szokoloff vizsgálóbíró,

A repatriáltak visszatelepítésének kérdése.

— A „Torontál” budapesti tudósítójától. —

Budapest, május 8.

Miként ismeretes, a magyar kormány Genuában memorandumot terjesztett elő a neizeti kisebbségek ügyében és ebben a memorandumban foglalkozik az elszakított területekről Magyarországra repatriáltak szomorú helyzetével is. A magyar emlékirat részletes adatokkal ismertette a repatriáltak számát, elhelyezkedési és gazdasági körülményeit is. A memorandum arra a konkluzióra jutott, hogy a repatriálásból nem csak Magyarországnak van kára, hanem az európai kultúrának is, mivel a 320.000 főnyi repatriáltból több mint kétharmad rész az intelligenciához tartozik. A magyar delegáció emlékiratával kapcsolatban mindenféle kombinációk láttak az egyes újságokban napvilágot a visszatelepítésről, ezért érdekesnek tartom báró Petrichevich-Horváth Emil dr. államtitkárnak, az Országos Menekültügyi Hivatal vezetőjének ma tett nyilatkozatát ismertetni.

— A repatriáltak visszatelepítésének ügyében a magyar kormány — mondotta Petrichevich-Horváth államtitkár — 1920 óta mindent megkísérelt. Eleinte az ittmüködő ententemissziók, később pedig a diplomáciai képviselők útján sürgették, hogy az utódállamok tegyék lehetővé a repatriáltak visszatérését.

akit Kolcsak tengernagy kormánya megbízott, hogy a cári és a cári család halálának körülményeire veszen fényt. Szokoloff Csicserin állítását a leghatározottabban megcáfolja és hivatkozik azokra a telegramokra, amelyeket Ekaterinburg megszállása napján a szibériai és a csehszlovák csapatok a táviróhivatalban találtak. Ezeket a siffrizott táviratokat csak most sikerült megfejteni. A cári család meggyilkolását az a távirat bizonyítja, amelyet Beborodoff, az Ural-vidéki szovjet elnöke intézett Gorbunoffhoz, a moszkvai népbiztosok szovjetjének titkárához. Ez a távirat így szól:

— Értse Sverdloffot, hogy az egész családdal ugyanugy végezzék, mint a családfővel. Hivatalosan természetesen a család a városból való elszállítás idején fog elpusztulni. Ezt a táviratot 1918 július 17-én 21 órakor (este 9 órakor) továbbították. A bolsevisták számítottak arra, hogy Ekaterinburg kiürítése nyomán zürzavar fog támadni és ezzel a fölfordulással hozzák okozati összefüggésbe a cári család kiirtását. Szokoloff véleménye szerint kétségtelen, hogy Sverdloff, a központi végrehajtó-bizottság elnöke és Csicserin közös elhatározással cselekedtek. Bizonyos továbbá az is, hogy Beloborodoffnak ezt a fontos táviratát nemcsak Csicserin, hanem az összes vezető bolsevisták ismerték.

Szokoloff vizsgálóbíró Isten és ember előtt vállalja a felelősséget azért a tényállásért, amelyet a megindult vizsgálat során felderített:

— Ezek a tárgyalások akkor nem jártak eredménnyel. A múlt év folyamán a cseh-magyar tárgyalások során a repatriáltak visszatérésének ügye is szóba került. A prágai kormány elvileg hajlandónak nyilatkozott a repatriáltak visszatérésének megkönnyítésére. E tárgyalásokon a Menekültügyi Hivatal is részt vett. A királypucos azonban — mint ismeretes — olyan nyomottá tette a külpolitikai atmoszférát, hogy a cseh tárgyalások megszakadtak és így ez a kérdés is kikapcsolódott.

— Tudomásom szerint a kormány ma is azon az állásponton van, hogy a menekültek visszatelepítésének ügyét nem szabad levenni a napirendről mindaddig, míg ez a kérdés az igazságosság és méltányosság elve szerint megoldást nem nyer. Nem elég az utódállamok elvi készsége arra, hogy a repatriáltak visszatelepítését megengedjék, hanem a visszatelepülők részére teljes restitúciót kell biztosítani vagyoniuk, állásuk és elvesztett lakásuk visszaadásával. A genuai tárgyalásoktól e tekintetben némi jót várhatunk, ha mást nem, a szóbeli érintkezés közvetlenségének hatása alatt talán könnyebben jelentkező megértést és egy kis jóindulatot. A visszatelepítés sikeréhez pedig elősorban megértésre és jóindulatra van szükség.

1. II. Miklós cárt és családját revolverlövessel 1918 július 16-án 17-re virradó éjjel gyilkolták meg Ekaterinburgban. Velük együtt pusztultak el még a következők: Botkin dr., Haritonoff szakács, Trupp komornyik és Remidova komorna. A cári család valamennyi tagjának a halála bebizonyosodott.

2. A gyilkosságot az Ipatioff-féle háznak, ahol a cári családot fogságban őrizték, egyik földszinti szobájában követték el.

3. A gyilkosság után valamennyi áldozatnak a holttestét (összesen tizenegyet) előzetesen odarendelt teherautomobilra rakták és Ekaterinburgtól 15 kilométerre az erdős vidéken egy elhagyatott bányába vitték.

4. Itt július 19-én reggelig dolgoztak a bolsevisták a holttestek elpusztításán. Először feldarabolták a holttesteket, ezután kénsav maró hatásának tettek ki és benzinnel elégették. Bebizonyosodott, hogy ehhez több mint 140 liter benzint és 180 kiló kénsavat használtak.

Szokoloff ezután a bolsevisták kegyetlenkedését ecseteli élénk színekkel.

Öt gimnáziumot végzett **leány** beszél szerbül és magyarul, **irodai alkalmazást keres.**
741
Cím a „Torontál” kiadóhivatalában.

ZENE.

A Stojanović-hangverseny

Zenei ünnepe volt vasárnap este a becskerekai hangversenypublikumnak. A legnagyobb jugoszláv zene-poéta, Stojanović Péter immár harmadszor részletetett bennünket abban a szerencsében, hogy őt hallgathassuk. Nem pusztá szórakozás, nem esztétikai élvezet csupán a Stojanović Péter hegedűjátéka, sokkal több annál, zenepedagógiai iskola a hallgatónak s magasabbrendű misszió az előadónak Határjelző-állomás ez, a ködös napok után egy zenei fátyla, egy zenei fluidum, melyet élvezve ellátjuk magunkat valami különös izlésbeli energiával, mely az időközben felszedett selejtest természetzerűleg közömbösíti s a jövőre nézve immunizál a zenei merényletekkel szemben. Híréből régen ismerjük Stojanović Petert, ugys mint előadót, még inkább, mint zeneszerzőt. Vasárnap meg jobban megismertük, még jobban megszerettük. Nagy sikerében méltó részesei voltak hangversenyének segítőitársai, a Zenekedvelők zenekara. Kiváló karmesterükkel, Ripka Imrével szorgalmasan készültek e napra, hogy méltó partnerei legyenek a nagy mesternek az oly precíz feladatott igénylő kíséret munkájában. Dicsőretükre szolgál, hogy tökéleteset produkáltak, így érezte a közönség, így az előadók.

A Kaszinó nagyteremt szokás szerint nem egészen megtöltő közönség előtt Bach: E-Dur hegedűversenyével nyitja meg Stojanović az estét. Az öreg leipzigzi kántor hatalmas szellemé kelt ki azokból a csodásan nemes hangokból, melyeket a mester hegedűjéből kicsalt. Goethével jellemezzük a zenei hatást, melyet kiváltott. „Bach muzikáját hallva, mintha hatalmas személynékből álló kíséretet látnék, diszruhába öltözve egy nagyszerű lépcsőn alászállani”.

A zenei klasszicizmus uttörője, Mozart a következő szám. A romantikus Don Juan nyitányt játsza a Zenekedvelők zenekara hatalmas lendülettel s a darab szellemének igazi értelmezésével. Weber a harmadik szám, a romantikus muzsika atyamesteréé. Sohn Malvin éneklő a Bűvös vadász romancát Kadelburger Ede violakísérete mellett. Kedves hangjában már sokszor gyönyörködtünk, ezuttal a szép violaszóólóval alátámasztott bájos romanc emlékezetünkbe idézte a germán ösrégét, a szerelmét pokoli eszközökkel megszerezni akaró fekete vadászt. Ráadásul a Carmenből énekel sok tapsot érdemelve ki okos énekével.

Ezután a mester lép a dobogóra. Beriot A-Moll hegedűversenyével frenetikus tapsvihart váltott ki az extázisba hozott lelkesült tömegeből. A hatodik szám P. Lenhardt Ilonkái. Sokszor hallottuk már itt Becskerekben, hiszen idevaló. A legnagyobb dicsőrete az, hogy mindig örömmel látjuk a szereplők sorában. Meyerbeer: Dinorah operájából énekelte az árnyéktáncot. Stakkatói s spikató-szerű glisszandói őszinte csodálattal töltötték el a közönséget.

Közben Stojanović mester veszi kezébe a karmesteri pálcát s ket bájos kis szerzeményét dirigálja el a zenekarnak oly szeretettel és lélekkel, hogy a zenekar tultéve önön-magán, csodásat produkált. Meg is ismételtették velük a „Padlásszoba” rózsadalát s a „Reichstadti herceg” szerenádját.

A hangverseny utolsó száma Stojanović két hegedű szerzeménye. Az

egyik a „Jugoszlavenska factazija“, mely az országban élő nemzetiségek dalainak motívumaiból alkotva, mintegy az állam alkotó elemeit aposztrofálta. A másik a „Materinski jeziki“. Mindkettő mesteri kompozíció, messterien, lélekéből eredő művészettel előadva. Általában emondhatjuk, akik ott voltunk, hogy szép volt a vasárnap est, nagyon szép. C. j.

A „Torontál“ hadifogoly postája.

Wieni szerkesztőségünk díjtalanul áll olvasóink rendelkezésére. Megkeresésekre csak e rovatban válaszol. Wiener szerkesztőségünk címe: Wien, Köstlergasse 4.)

Üzenetek.

Polyák Lajosné (Bene), Csik Józsefné (Szepsi), Schapsz Mihályné (Frigyesovo), Szekér Jánosné (Simonovec), Katona András (Székelykeve), Deák Istvánné (Magyarcsérnye), özv. Grosz Lázárné (Kassa), Antalóczy Jánosné (Lelesz), Hoffmann Ede (Ókanizsa), özv. Jakab Jánosné (Salánk), özv. Márton Józsefné (Szaján), Siroky Andrásné (Felsőaradi), Miller Zsuzsa (Felső-

aradi), Pál Jánosné (Munkács), özv. Babintsák Jánosné (Kassa), Neeze Sándorné (Kistéglás): Az eltűntek után a nyomozás megindult. A bizottság a kérdezettek után egész Oroszországban kutat. Akit megtalálnak, azt valamelyik legközelebbi hazatérő transzportba beosztják.

Herresbacher Dénes (Szaján). Főtisztelendő ur levelét továbbítottuk Rigába, az eltűnt felesége fentebb megtalálja levelének elintézését.

Özv. Krausz Róza (Veliki Slince). Ön közlésünket félreértette, mi nem azt irtuk, hogy senkit sem tudósítunk, hanem azt, hogy a hadifogoly kieserő bizottság nem tud minden foglyról külön értesítést küldeni. Így tehát azok, akik nem kapnak a nyomozás eredményéről választ, ne aggódjanak, mivel ez még nem jelenti azt, hogy az eltűntet nem találják meg. Így például az Ön fiáról sem kaptunk még eddig értesítést. Sajnos, a rigai bizottságnak a foglyok tizezrei után kell kutatni, így levélírára alig jut idő. Azonban mindent megtesznek, hogy az eltűnteket felkutatásuk és ezen munkában mindenkinek legalább annyira segíteni kell őket, hogy biznak bennük és megvárják az akció befejezését.

A felkelő nap országa,

Érdekes interjú Japánról. — Becskereki ember a legnagyobb japán szálló élén.

— A „Torontál“ tudósítójától. —

Beeskerek, máj. 8.

A távoli kelet, az európai ember szeme előtt mindig, mint valami csodás misztikumokkal telt újszerű, szebb és boldogabb világ lebegett. A felületes földrajzi ismeretek, a fiatal May Károly és Werne Gyula-regények eltörölhetetlen nyomokat hagynak, melyek lassankint ha nem is meggyőződéses tudássá, de legalább elfogadott és alaposságában többé már nem forszírozott megállapítássá válnak és maradnak.

A világháború azonban mindent megváltoztatott és befurakodott modern emberölő, romboló gépeivel, tankokkal és mozsárágyukkal a legszüzebb keleti talajra is. A szerencsétlen öt év elseperte a jó életet a keleten is és valahogy új rendre szoktatta az addig még békés, gondtalanul élő népet s ez a front a munkásoké, a hadsintér az élet, az ellenfél pedig a kenyérgond. A Kelet ma egy szorgalmas hangyabolyhoz hasonlít, mindenki szakadatlanul dolgozik, mert az élet nagyon, de nagyon drága. A fanatikus boneok is otthagyták bálványait és kora reggel már meggörnyedt háttal fekszenek neki a faeke szarvának.

Japánban, mely az utóbbi évtizedekben máris alaposan nekilendült a fejlődés útján, sem esupa tejjel az élet. A színes lampionok alatt tipogó gésák korszaka rég letűnt, elseperte azt, a mindinkább előtérbe tolaadó európai kultúra.

A hatalmas Japánbirodalom bel-

életéről nagyon érdekes adatokat mondott el egy beeskereki ember, Forgó Ernő, aki már hosszú időn át Tokióban él mint az ottani „Imperial“-szálló igazgatója és aki most rövid időre itt tartózkodik hozzátartozói meglátogatására.

Forgó Ernő 1905-ben hagyta el szülővárosát Beeskereket. Először Londonba, majd Amerikába utazott, ahol hosszabb időn át működött, mint ismert nagy szállodának vezetője. Később áthívták Japánba, Tokióba, ahol az „Imperial“-nak a vezetésével bízták meg. Hogy fogalmat alkothassanak olvasóink arról, hogy milyen hatalmas szálloda lehet az Imperial, megemlítjük, hogy nem kevesebb, mint ötszáz alkalmazottja van. A szálloda egy részvénytársaság tulajdona, fő részvényes pedig a vállalkozásban egy nem kisebb személyiség, mint maga a „mikadó“, a Japánbirodalom császára. A világszerte ismert „Imperial“ ez év tavaszán leégett, ennek részleteiről azonban már nem tudott felvilágosítást adni Forgó igazgató, mert akkoriban már Európában volt s maga is csak a hírlapokból olvasta a pusztító tüzvészről szóló hírt. Forgó Ernő utazásáról és a japánországi állapotokról a következőket mondotta el munkatársunknak.

— Február 24-én indultam el Tokióból, március 17-én Newyorkba értem, ahol két hetet időztem. Április elsején továbbutaztam Bremenbe, ahová április 15-én érkeztem. Utifeljegyzéseim szerint április 17-én már Wienben voltam, ahol

egy hetet töltöttem el. A napokban láttam viszont újra Beeskereket, négy évi távollét után.

Ami a tokiói viszonyokat illeti, nagyon érdekes felvilágosítást adhatok. A drágaság hozzánk is eljutott, az iparcikkek ára egyharmaddal, az élelmiszerek árai pedig kétharmaddal emelkedtek. Ezzel szemben a kereset abszolút nem nagyobbodott, sőt ellenkezőleg munkakalkom mind kevesebb és kevesebb kínálkozik. A középfizetések csak úgy mint azelőtt, 50 és száz yen között váltakoznak, amiből európai ember nem tud megélni. A kisigényű japánok is csak nagy küzködés árán tengődnek, ruházkodni pedig alig tudnak. Ilyen körülmények között idegenek alig látogatják a fővárost. Különben maga az állam is igyekszik gátat vetni az idegenek beözönlésének, amennyiben előírja, hogy csak olyan idegen állampolgár utazhat át az ország területén vagy telepedhetik le, akinek legalább ezeröttszáz yenje van.

A munkások erős szervezetben tömörültek. A bérmozgalmak állandó jellegűek, a sztrájkok napirenden vannak. A kormány azonban erősen megrendszabályozza a munkásokat, amit annál könnyebben tehet meg, mert a munkások nem állnak nemzetközi alapon, a japán nagy hazafi s ebből az elvéből nem enged.

Az ipar pang, mert Keleten a legtöbb japán árua bojkottot mondott ki. A selyem előállítására terén is, ami a japán ipar magyát képezi, stagnáció állott be. Nagy csapást mért a washingtoni konferencia a japán iparra, mert a hajógyárak közül igen soknak be kellett szüntetnie üzemét.

Katonát keveset látni. A tisztek szolgálaton kívül polgári ruhában járnak, a laktanyák pedig a városon kívül fekszenek. A japán hadseregben most vezetik be a repülőgépet, erre a célra sok angol aviatikust hívtak az országba. k. j.

Eladó

a Köztisztv. Fogy. Szövetkezeténél

3-400 db használt cukor-, kávé- és rizses-

zsák.

751

Bőrök eladása.

A rogendorfi (Bánát) uradalom állami biztosa az igazságügyi minisztérium S. 2513/922. sz. rendelete értelmében nyilvános árverésen 13 darab marhabőrt, 1 lőbőrt, egy esikőbőrt és 2 darab borjubőrt ad el. Az eladás folyó évi május hó 15-én történik a biztosi irodában.

Kikiáltási ár a 13 darab marhabőrért 10 dinár kilogrammonként, a lőbőrért 25 dinár darabjéért, a esikőbőrért 10 dinár darabjéért és a két borjubőrért 10 dinár darabjéért.

A bánatpénz 500 dinár, legkésőbb május 15-én d. e. 10 óráig a biztosi irodában teendő le. A feltételek a biztosi irodában naponként betekinthetők.

Az árverés a vevőre azonnal, az államra csak az igazságügyi minisztérium jóváhagyása után érvényes. 57. szám.

Benzinmotoros cséplőgéphez (6 HP erejű) keresek egy gyakorlott kezelőt.

Wagner Ágost, Dobrica.

Eladó vagy bérbeadandó motoros vascsónak 16 HP motorral.

Keresek leégett vasrámas cséplőket, melyeknek minden részük megvan vagy rossz állapotban levőt is. — 1 db huzatos 8 HP lokomobil cséplésre feles keresztire kiadó, eladó, esetleg más üzemre bérbe is. CZOUFAL MIHÁLY V. Becskerek, Lenauova u. 35.

Május 15.

nyílik meg az

USZODA

A bérletbeiratások május 15-31-ig eszközölhetők az uszoda helyiségében.

Fürdőrend: Reggel 6-11 óráig nők, 11 órától estig férfiak.

Szives pártfogást kérnek 770

Fischer testvérek.

Értesítés!

Ipari üzemek, malmok- és cséplőgéptulajdonosok szives tudomására adom, hogy

Wolfner Gyula és Isa újpesti bőr- és gépszijgyárt nálam bizományi raktárt létesített

gépszij, varrógépszij, varrószij, gömbszij gyártmányaiból.

Raktárról eredeti gyári áron minden mennyiségű és méretű szijat békebeli minőségben azonnal szállítok.

Zentai Soma gép-, vasáru- és szerszám-nagykereskedés, Zenta.